

Den fødte forbryter

Silje Haugen Warberg

Den fødte forbryter: en kulturell figur i norsk offentlighet 1880–1910

Oslo: Scandinavian Academic Press, 2021

335 s.

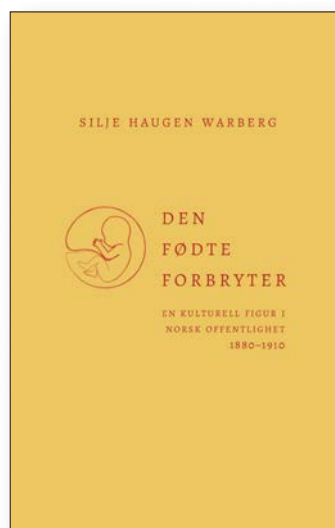
ISBN 9788230402245

Michael 2022; 19: 193–4.

For å ta det viktigste først – dette er en bok av en litteraturviter, for andre litteraturvitere. Tittelen til tross har den ikke noe budskap av genetisk eller kriminologisk art.

I store trekk er boken en omarbeiding av Warbergs doktoravhandling fra 2016, og det bærer den også preg av. Utgangspunktet er det kriminalantropologiske hovedverket til den italienske legen Cesare Lombroso (1835–1909), *L'uomo delinquente*, fra 1876. Warberg forsøker å belyse hvordan boken har hatt innflytelse på norsk litteratur og ikke minst norske forfattere.

Hun tar utgangspunkt i et lite utvalg norske kriminalsaker, som Sevlid-saken i 1832 og Ryentveit-saken i 1904. Hun beskriver hvordan samtidige norske forfattere – Garborg og Bjørnson særlig, men hun streifer også innom Rudolf Muus, Ibsen, Skram, ja, sågar Strindberg – tilsynelatende har blitt påvirket av Lombrosos teorier om at enkelte forbrytere er født slik. Hypotesen var at enkelte hadde valgt sitt metier ut fra en arvelig belastning, og at denne arven kunne observeres direkte ved inspeksjon av delinkventene. De skulle ha et særpreget utseende, i norske aviser

av og til omtalt som *kjeltringfjes*. Hun avslutter boken med et eget kapittel om Sletten-saken fra 1899, hvor det var stor diskusjon om skyldspørsmålet.

Warberg skal ha ros for at hun ikke i noen av de kriminalsakene hun beskriver, forsøker å ta noen eksplisitt stilling til skyld eller bevis. Hun tar heller ikke standpunkt til det naturvitenskapelige grunnlaget for Lombrosos påstander. Hun har klokt nok avgrenset oppgaven til det rent litteraturvitenskapelige og viker ikke fra det. Man skulle ønske at flere forfattere tok eksempel av henne på dette punkt.

Språket er dannet og sobert, men krevende for leseren, som det jo pleier å være i doktoravhandling. Dette er ikke noen lettlest bok for en som ikke selv har en akademisk litteraturvitenskapelig utdannelse, men heller ikke direkte utilgjengelig. For den som er spesielt interessert i norsk litteraturhistorie er den anbefalelsesverdig.

Torgrim Sørnes
torgri.msornes@gmail.com

Torgrim Sørnes er pensjonert gynekolog, og har blant annet skrevet seks bøker om alle norske henrettelser i perioden 1752–1876.